

KÜLÖNFÉLÉK

HALÁLOZÁS.

Prof. dr. Ch. Wagner † Az elhúnytban nemcsak Németország, hanem a határokat nem ismerő tudomány egyetemessége vesztette el egyik legkiválóbb erdészeti szakférfiát.

Wagner egyike volt azoknak a keveseknek, akik nem tévedtek el a teóriák útvesztőiben és minden tételéért, amivel újat kívánt az erdőgazdálkodás terén meghonosítani, száz százalékosan gyakorlati példákkal, egy emberöltő eredményes munkájával tudott felelni.

Már mint egészen fiatal erdőgondnok meglátta azokat a lehetőségeket, amelyek a kezelésére bízott gazdaság keretein belül a belterjesség követelményeinek minden téren való érvényesítését tették lehetővé.

És amikor első eredményei után egyre-másra keresték fel a fiatal szakembert megtisztelő, előkelő pozíciót, hőbb anyagiakat jelentő meghívásokkal, helyén maradt csak azért, hogy rendszerét, amely a legkézzelfoghatóbbak és a gazdaság igényeinek legmegfelelőbbek egyike, teljes mértékben kidolgozhassa.

Egymásután jelentek meg óriási érdeklődést keltő, termékeny elmélyülésre serkentő munkái. Első a híres „Der Blendersam-schlag und sein System“ volt, amely a róla elnevezett szálaló szegélyvágásnak máig is katekizmusa maradt. A „Lehrbuch der theoretischen Forsteinrichtung“ (1928), „Der Neuaufbau der deutschen Forstwirtschaft“ (1929) és legutóbb „Grundlegung einer forstlichen Betriebslehre“, mind egy-egy időtálló mérföldkövet jelentenek az erdészeti irodalomban, közben pedig arra is ráért, hogy „Forstschutz“ című könyvével az erdővédelemtan irodalmát gazdagítsa egy, a maga nemében szintén páratlan szakmunkával.

Mert gyakorlati erdész maradt akkor is, amikor elméleti kérdések értékeléséről kellett döntenie és sohasem esett abba a súlyos hibába, amellyel nem egy kiváló reprezentánsa a szaknak okozott majdnem több kárt, mint hasznot: nem látván a fától az erdőt.

1920-ban a württembergi állami erdőgazgatóság vezetője lett. 1924-ben pedig elfogadta a freiburgi egyetem meghívását és átvette ott az erdészeti tanszék vezetését.

Éles szemével mindig meglátta azokat az összefüggéseket, amelyek az erdőgazdaság élő szervezetén belül, külön-külön öncél-lal sohasem taglalhatók és ezért van, hogy bármelyik könyvét vesszük a kezünkbe, mindig közelállónak érezzük azt, amiről beszél.

Hogy ezt a legteljesebb szakszerűsége, tárgyilagossága és az erdő harmónikus szépségei iránt érzett olthatatlan szeretetén felül a délnémet temperamentum éleveségével és ragyogó stílus-beli készséggel teszi, az ráadásul olyan értéke minden írásának, ami azokat valósággal élvezetes és szórakoztató olvasmányokká avatja.

A háborúban mindvégig az első vonalban küzdött, mint üteg-parancsnok-tüzérszázados.

Élete a hivatásnak érzett, eredményes munka volt: a férfieleit legszebb kiteljesedése.

SZEMÉLYI HÍR.

Szvoboda István erdőmérnök, Pápakovácsi, családi nevét belügyminiszteri engedéllyel *Szil-ra* változtatta át.

II. Nemzetközi Erdőgazdasági Kongresszus. A Központi Szervező Bizottság (Budapest, V., Kossuth Lajos-tér 11.) által francia, angol, német, olasz és magyar nyelven 1936. évi június havában kiadott „Jelentés“ az alábbi „Fontos tudnivalók“-at tartalmazza:

1. Meghívó iv. (Külön melléklet.) 2. Nemzeti Propaganda Bizottságok felsorolása. 3. Főelőadók. Előadások. 4. A Kongresszus munkarendje. 5. A Comité International Permanent du Carbone Carburant (CIPCC) közleményei. 6. A Kongresszus tagjai. Tagsági igazolványok. 7. Utazási kedvezmények. 8. Vizummentesség. 9. Elszállásolás és ellátás Budapesten. 10. Kirándulások. 11. Bankszolgálat. 12. Térképek.

II. Internationaler Forstwirtschaftskongress. Der durch den Zentral Organisationsausschuss (Budapest, V., Kossuth Lajos-tér 11.) im Juni 1. J. in französischer, englischer, deutscher, italienischer und ungarischer Sprache vorgelegte „Bericht“ enthält nachstehende „Wichtige Mitteilungen“:

1. Einladung. Meldungsbogen. (Separate Beilage.) 2. Verzeichnis der Nationalen Propagandaausschüsse. 3. Hauptreferenten. Vorträge. 4. Arbeitsordnung des Kongresses. 5. Mitteilung bezüglich des Comité International Permanent du Carbone-Carburant (CIPCC). 6. Mitglieder des Kongresses. Legitimationskarten.

7. Reisebegünstigungen. 8. Unentgeltliche Visumerteilung. 9. Unterbringung und Verpflegung in Budapest. 10. Ausflüge. 11. Bankdienst. 12. Karten.

IIème. Congres International de Sylviculture. Le Bulletin émis au mois de Juin de l'a. c. par le Comité Central d'Organisation (Budapest, V., Kossuth Lajos-tér 11.) contient en langue française, anglaise, allemande, italienne et hongroise les suivants „Avis importants“:

1. Invitation. Bulletin d'Adhésion. (Annexe à part.) 2. Liste des Comités Nationaux de Propagande. 3. Rapporteurs principaux. Rapports. 4. Programme des Travaux du Congrès. 5. Avis aux membres du Comité International Permanent du Carbone-Carburant (CIPCC). 6. Membres du Congrès. Cartes d'Identité. 7. Facilités de Voyage. 8. Facilités de Visa. 9. Placement dans les hôtels de Budapest. 10. Excursions. 11. Service bancaire. 12. Cartes

IInd. International Congress of Forestry. The „Report“ published in June 1936 by the Central Committee of Organisation (Budapest, V., Kossuth Lajos-tér 11.) contains the following „Important Informations“ in French, English, German, Italian and Hungarian:

1. Invitation. Registration-forms. (Separate enclosure.) 2. List of National Committees of Propagand. 3. Principal lecturers. Reports. 4. Agenda of the Congress. 5. Notice to members of the Comité International Permanent du Carbone Carburant (CIPCC). 6. Delegates of the Congress. Membership cards. 7. Travelling facilities. 8. Free visa. 9. Hotel accomodation in Budapest. 10. Excursions. 11. Banking facilities. 12. Maps.

X Célszerű vadásztöltényhüvely-újító szerkezet.

A drága tölténynek legdrágább része a hüvely, melyet egyszeri használat után el szoktunk dobni, pedig egy jó anyagból készült hüvelyt rendes tölténykamrájú puskában 3–4-szer lehet használni.

Már évtizedekkel ezelőtt *Kynoch* angol gyáros olyan rézhüvelyt készített sörétes töltény számára, mely akár száz lövést is kibírt. Igaz, hogy minden használat után eredeti nagyságára vissza kellett préselni. Nagy hibája volt ezeknek a hüvelyeknek az, hogy vékony faluk miatt nem illettek pontosan a papírtöltény számára fúrt kamrába. Még nagyobb pedig az, hogy a fojtások nem álltak meg a falán. Különösen a sörétzárófojtással volt baj s ez a hal esőben levő töltényben — a jobb eső használata folytán — kilazult s a sörét kihullott a puskából.

G. Roth pozsonyi gyáros fentinek a mintájára vékonyabb rézhüvelyt készített, mely igen jutányos áron volt kapható, de bizony ez sem vált be.

Egyetlen jó megoldás a jól készített papírhüvely rézfenékekkel, melyet nem közelített meg egyetlen másféle hüvely sem. Így a magyaróvári tölténygyár — rábeszélésre — aluminiumból készített töltényhüvelyét sem látjuk forgalomban, tehát nem sok jövőt ígér.

Legújabban kicsavarható fenékrésszel készitettek töltényhüvelyt, amelynél csupán az új papírhüvelyt kell beszerezni. Ez a kísérletezés stádiumában van, nem jósolhatunk sok jövőt neki, mert egy ilyen „srófos“ töltényhüvely ára 25–30 fillér, a betét papírhüvelyé 3 fillér, a csappantyúé 2,5 fillér, tehát az újra használhatóságához 5,5 fillérrel és aprólékos munkával jutunk csak el, s nagyon kell ügyelnünk a lövés után, hogy egy ilyen drága hüvely el ne vesszen. Nem hisszük, hogy a cinkszerű fémből készült csavaros fenék, a puskában gyakran fejlődő 600 atm. gáznyomást kibírja.

Egyetlen mód, amellyel megtakarítást érhetünk el, a papírhüvely megújítása. Mert azt gyakorlati vadászoknak mondanunk sem kell, hogy a legjobb hüvely is kitérül a lövés alkalmával, nem elég azt újra csappantyúzni, mert a fenékrész minden esetben deformálódik, becsukáskor nehezen megy be a puskába s az erőltetéssel romlik a puszka, hamar kotyogós lesz.

A papírtöltény megújítására (rekonstruálására) több szerkezetet találtak fel, amelyek többé-kevésbé váltak be. A forgalomba került ilyen gépeknek főhibájuk, hogy drágák (30 pengő) és lassan halad velük a munka. Pedig nem lehet olcsóbb, mert sok öntés, esztergályozás van rajta; a feltalálónak, boltosnak is joga van némi haszonra; és ez az oka, hogy nem is terjedtek el ezek a komplikált eszközök.

A napokban került forgalomba kézdivásárhelyi *Benkő Pál*, tiszteletbeli erdész kollégánknak, az országosan ismert vadász szakembernek „Vadásztöltényhüvely-újító“ elnevezésű, szabadalmazás alatt levő találmánya.

Ezt a kis kézi szerkezetet ő már 15 év óta használja — egyszerűbb kiállításban —, néhány 10.000 töltényt újított meg vele a legteljesebb sikerrel, mert kényes, finom puskájába sohasem kellett erőszakkal betolnia az újratöltött töltényt, olyan könnyen bement az, mint a vadonatúj.

A töltényújításra az indította, hogy az évenként ellőtt 4000–5000 töltényt, illetve annak kb. 1000 pengős beszerzési árát nem igen tudta szerény tisztviselői jövedelmébe beilleszteni, takarékoskodnia kellett.

És mert ma gyakran találkozunk hasonló indokolással — különösen a tisztviselő-vadászok között —, szélesebb körű érdeket vélünk szolgálni ezzel az ismertetéssel.

Habár a név elég garancia arra, hogy az eszköz mindenben eleget tesz a gyakorlat kívánalmainak, kötelességünknek éreztük személyesen is kipróbálni, hogy tárgyilagos véleményt mondhasunk olvasóinknak róla.

Alí a szerkezet: egy finom acélöntvényből (*üllő*), mely lapos és üreges, teteje síma és rajta az illető kaliberű töltény fenék-átmérőjének és peremvastagságának megfelelő besüllyedés. A hosszúságú üllő másik végén egy 23 mm átmérőjű kerek nyílás van. Az előbbi bemélyedés közepén egy 8 mm átmérőjű nyílás van, melyen a kiütött „Gevelot“ csappantyú könnyen átfér. Ennek az üllőnek a mélyedésébe tesszük a megújítandó hüvely fenekét, majd egy 16 mf hosszú — erre a célra esinosan — gyertyánfából esztergályozott, végén tompa szeggel ellátott — rudacsának a szeges végét a hüvelybe állítjuk, a szintén gyertyánfából esztergált fabunkóval ráütünk, mire a csappantyú az üllő üregébe hull. Most következik a hüvely préselése. A töltény az előbbi helyén marad, ráillesztjük a finom acélból, $\frac{1}{100}$ milliméter pontossággal fúrt „öblözőgyűrűt“, erre az „ütőfejet“ (zárt végű acélesőntvény), melyre a fabunkóval addig verünk (néhány erősebb ütés), míg az öblözőgyűrű az üllő lapjára nem ért. Most az öblözőgyűrűt, mely nagyon rászorult a hüvely fenekére, úgy szabadítjuk le, hogy a hüvely fenekét a nagyobb nyílásra állítjuk és a hüvelybe teszünk egy 8 cm hosszú rudacsát, melyre ütve a hüvely lecsúszik az öblözőgyűrűről.

A csappantyúzás úgy történik, hogy a csappantyút az üllő síma részére állítjuk, a hüvelyt ráillesztjük, s a kis rudacska segítségével a hüvelyt a csappantyúra ráütjük (nem sül el soha!).

Az így újratöltésre kész hüvely nyílását, hogy a lőporfojtás belemenjen, a csappantyú-kiütőrudacska kúposra esztergályozott végével kitölcsérezzük.

Ez a hosszasan magyarázott eljárás, csekély gyakorlat után, gyorsan, fennakadás nélkül végezhető annál is inkább, mert a tölténynek csakis a fenékrésze igényel visszapréselést, a papírja — tapasztalat szerint — rendes nagyságúra visszaáll használat után.

A szerkezeten romlékony rész nincs. A fabunkó kophat el évek alatt, de helyette egy darab fa is megfelel. A három acél és három faalkatrész egy $18 \times 9 \times 6$ cm méretű esinos papírdobozban van használati utasítással. *Az egész szerkezet bolti ára 9 pengő.*

Tagtársaink, akik megrendelésüket szerkesztőségünkbe küldik be, előnyáron, 8 pengőért kaphatják meg.

Csak ilyenekkel évtizedek óta foglalkozó, nyitott szemmel puszkázó, furfangos agyú székely vadász eszelhet ki ilyen egyszerű, praktikus eszközt. Kerüli szerkesztésénél a csavart, emeltyűt, mert ezek lassítják a munkát, drágítják a gépet. Egyszerű keményfa-

bunkócskával is könnyen öblöz, mely gyors és olcsó eljárás. Az alkatrészek gyártásánál elsőrendű anyagra törekszik, tetszetősségre is sokat ad, de legfontosabb nála, hogy olcsó legyen, mert jól tudja, hogy a szerényebb jövedelmű vadásznak kell; akinek evi 100.000 pengőn felüli a jövedelme, az nem „rekonstruál”, nem is illenék hozzá.

Készül 12-es, 16-os és 20-as öb nagyságban.

Csak nem repedt, el nem nyúlt hüvelyt lehet újítani, a többit el kel dobni, rálépni, hogy orvvadász kezébe ne juthasson. X

„Tervezet erdészeti vonatkozású nevek megörökítéséhez.”

A *Barthos Gyula* kollégánk által lapunk 1935. évi 4. számában fenti cím alatt közzétett lelkes hangú felhívás, sajnos, mindezideig eredménytelen maradt.

Nem vártunk fényes eredményt a megindított akciótól, de a teljes közöny mégis csak elszomorító!

Ha keveset tudnak rólunk, vagy ferde beállításban látnak bennünket kívülről körök és személyek, ez is részben arra vezetendő vissza, hogy inkább keleti nemtörődomségből, mint álszeméremből nem helyezünk rá súyt, hogy az erdőgazdasággal kapcsolatos kérdések számára szélesebb körben igyekezzünk figyelmet és megértést biztosítani.

Ha látjuk, hogy kisebb súlyú, de mozgékonyabb ágazatai az ország közigazgatási életének milyen elevenséggel és meggyőző erővel tudják hirdetni a fontosságukat, mennyivel inkább lenne indokolt, hogy a magyar erdőtisztai társadalom minden tagja emiatt kötelességének érezze mindenkor és mindenben rámutatni az erdő életére és jelentőségére.

Ilyen szempontból kell elbírálni elsősorban a Barthos Gyula kartársunk által felvetett eszmét is, mert hiszen nyilvánvaló, hogy annak megvalósításával nem egyéni hiúságot kívánt szolgálni sem az indítványtevő, sem az egyesület.

Valljuk, hogy nincs okunk szégyenkezni afelett, ha valamilyik erdőtiszt maradandót alkotott saját munkakörén belül és kézzelfogható értékekkel gazdagította a jövődőt, vagy ha valamilyik altiszt életét adta a rábízott terület rendjéért és biztonságáért.

És ezért tisztelettel újból felkérjük lapunk olvasóit, hogy *az erdőgazdaság keretein belül megörökített elnevezéseket, amelyek neves erdőgazdák, szolgálatukban érdemeket szerzett erdőtisztek vagy erdőőrök szereplésével vannak kapcsolatban* (erdőrészleteknek, utaknak, nyiladékoknak, vadászházaknak stb. emlékszerű elnevezése) egy összefoglaló tanulmány elkészítése céljából, az adatok rövid felsorolása mellett szerkesztőségünkkel közölni szíveskedjenek.